

ТЕМА 1.

Поняття та організаційні основи торговельної діяльності

- 1. Поняття та види торговельної діяльності*
- 2. Види цін та ціноутворення в торгівлі*
- 3. Оперативні процеси в магазині та правила торговельного обслуговування*
- 4. Порядок реєстрації готівкових операцій*

1. Поняття та види торговельної діяльності

Торговельна діяльність – це ініціативна, систематична, виконувана на власний ризик для одержання прибутку діяльність юридичних і фізичних осіб щодо купівлі та продажу товарів кінцевим споживачам або посередницькі операції, або діяльність із надання агентських, представницьких, комісійних та інших послуг у просуванні товарів від виробника до споживача.

Під **товаром** у широкому значенні розуміють матеріальну або нематеріальну власність, яка реалізується на ринку.

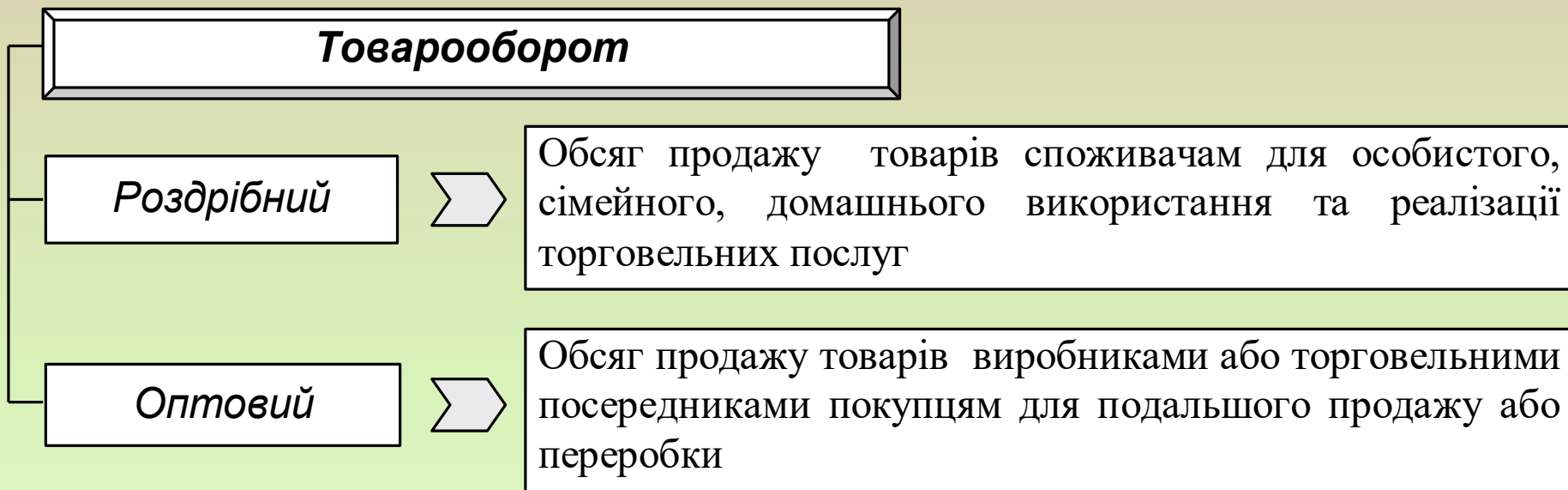

Рис. 1. Види товарообороту

Оптова торгівля – це вид економічної діяльності у сфері товарообороту, що охоплює купівлю-продаж товарів за договорами поставки партіями для подальшого їх продажу кінцевому споживачу через роздрібну торгівлю або для виробничого споживання та надання пов'язаних із цим послуг.

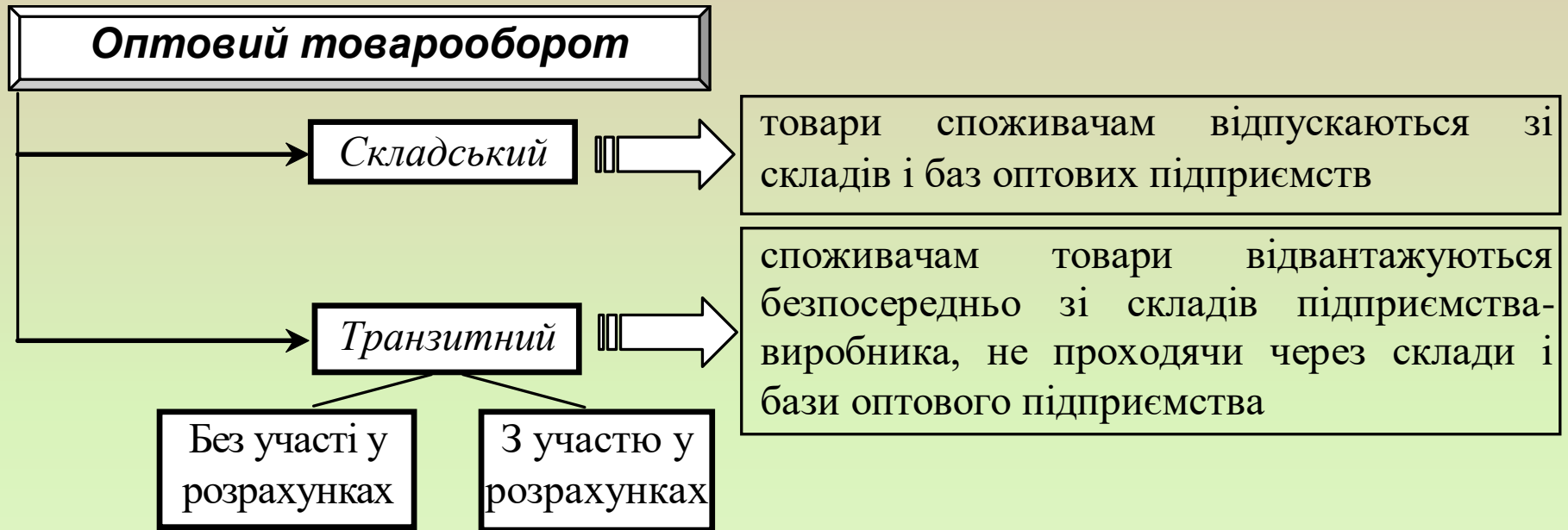

Рис. 2. Форми реалізації товарів на підприємствах оптової торгівлі

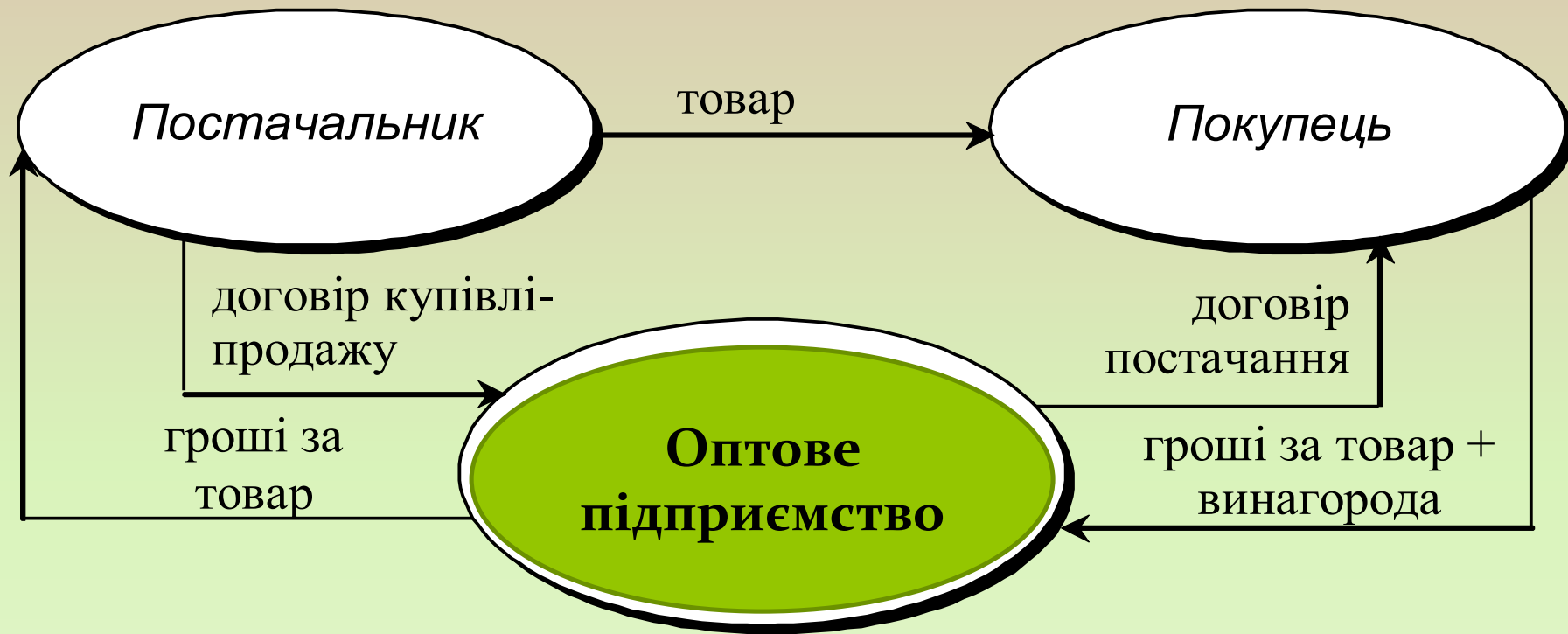

Рис. 3. Схема реалізації товарів при транзитному обороті з участю в розрахунках

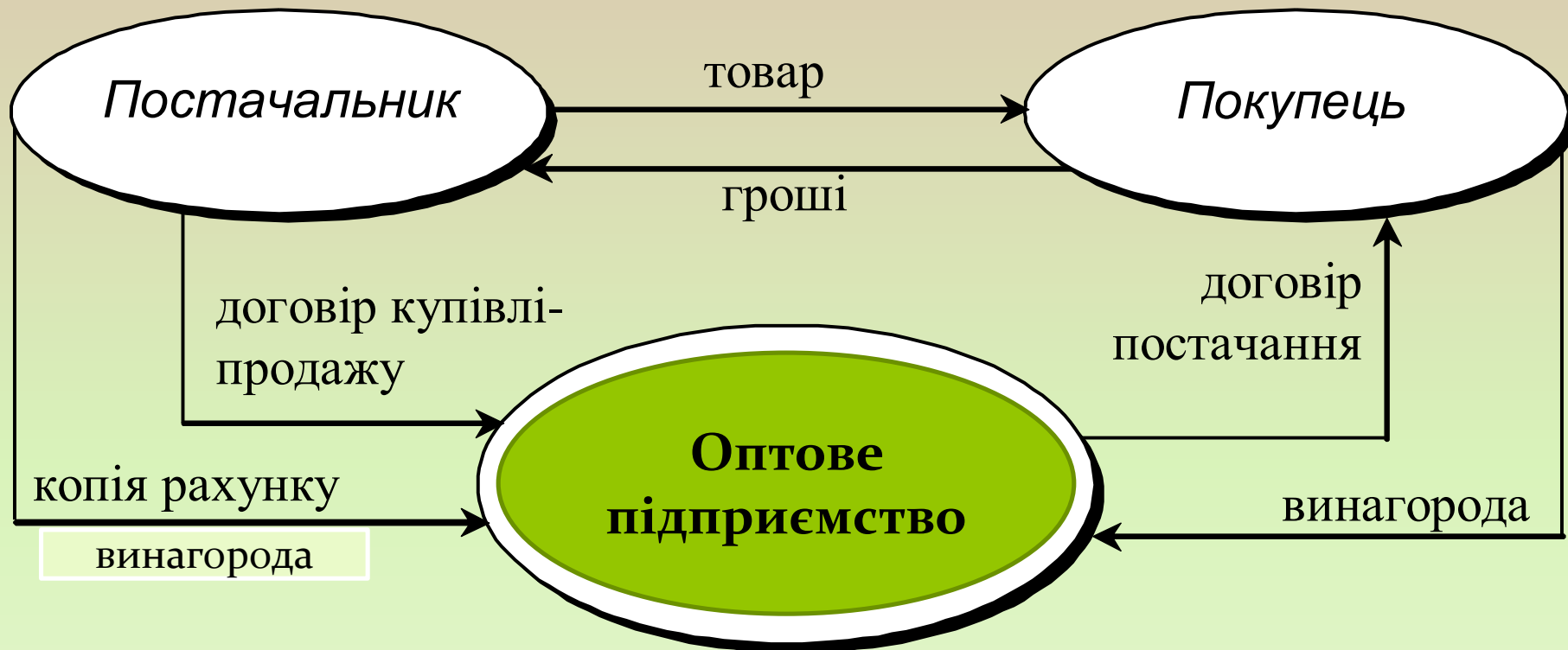

Рис. 4. Схема реалізації товарів при транзитному обороті без участі у розрахунках

Роздрібна торгівля – вид економічної діяльності у сфері товарного обігу, що охоплює купівлю-продаж товарів кінцевому споживачу та надання йому торговельних послуг.

Види роздрібної торгівлі:

1) магазинна

2) позамагазинна

**Магазин – це основний
стаціонарний торговельний
об’єкт у роздрібній торгівлі, у
якому здійснюється продаж
товарів кінцевим споживачам
і надання їм послуг.**

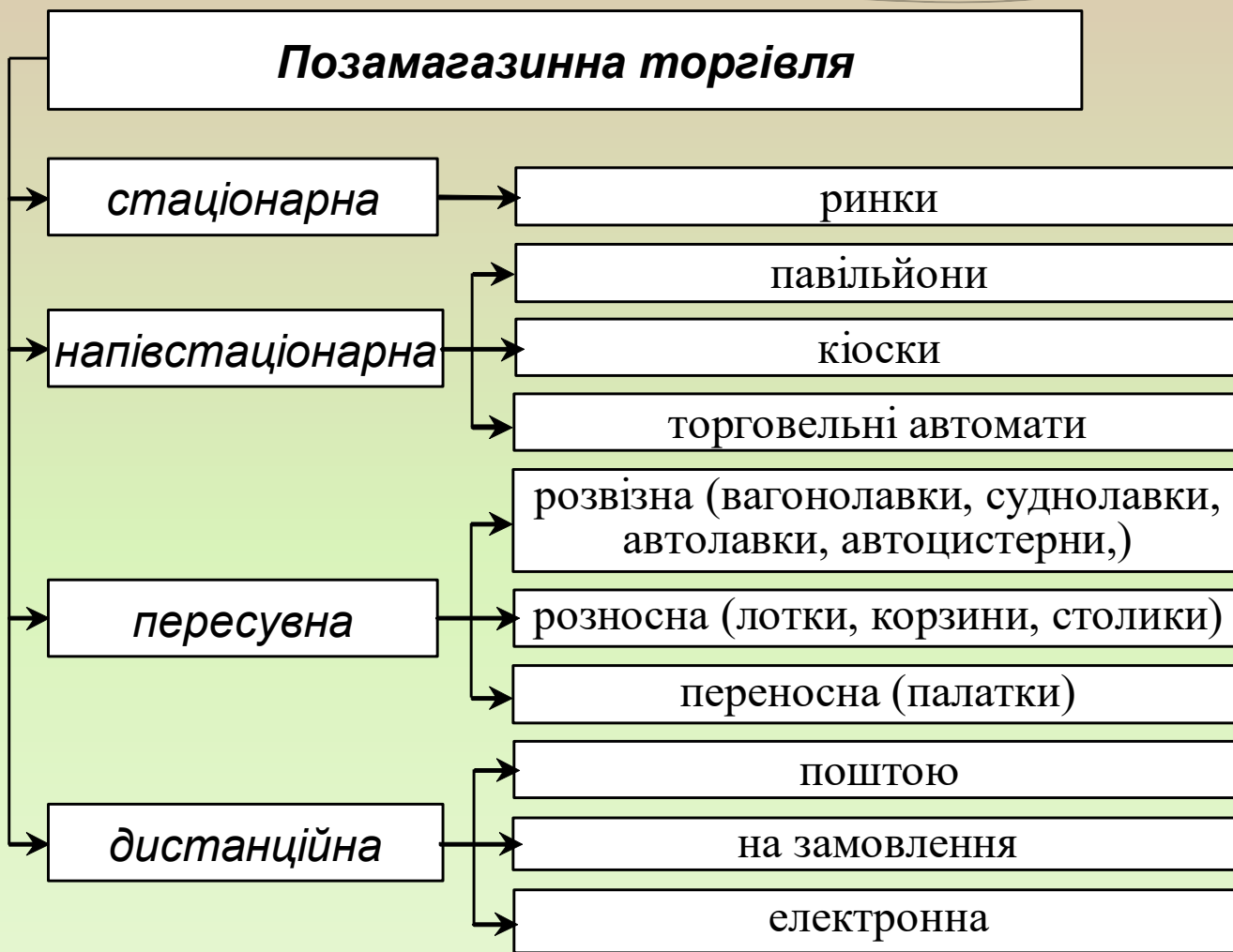

Рис.5. Форми роздрібної торгівлі через позамагазинні об'єкти

Дистанційна торгівля – форма продажу товарів поза магазином, за якої вибір товару та його замовлення не збігаються у часі з безпосереднім передаванням вибраного товару покупцю.

2. Види цін та ціноутворення в торгівлі

Ціна – це сума грошей, яку покупець сплачує за товар, що купує, або грошове вираження вартості товару.

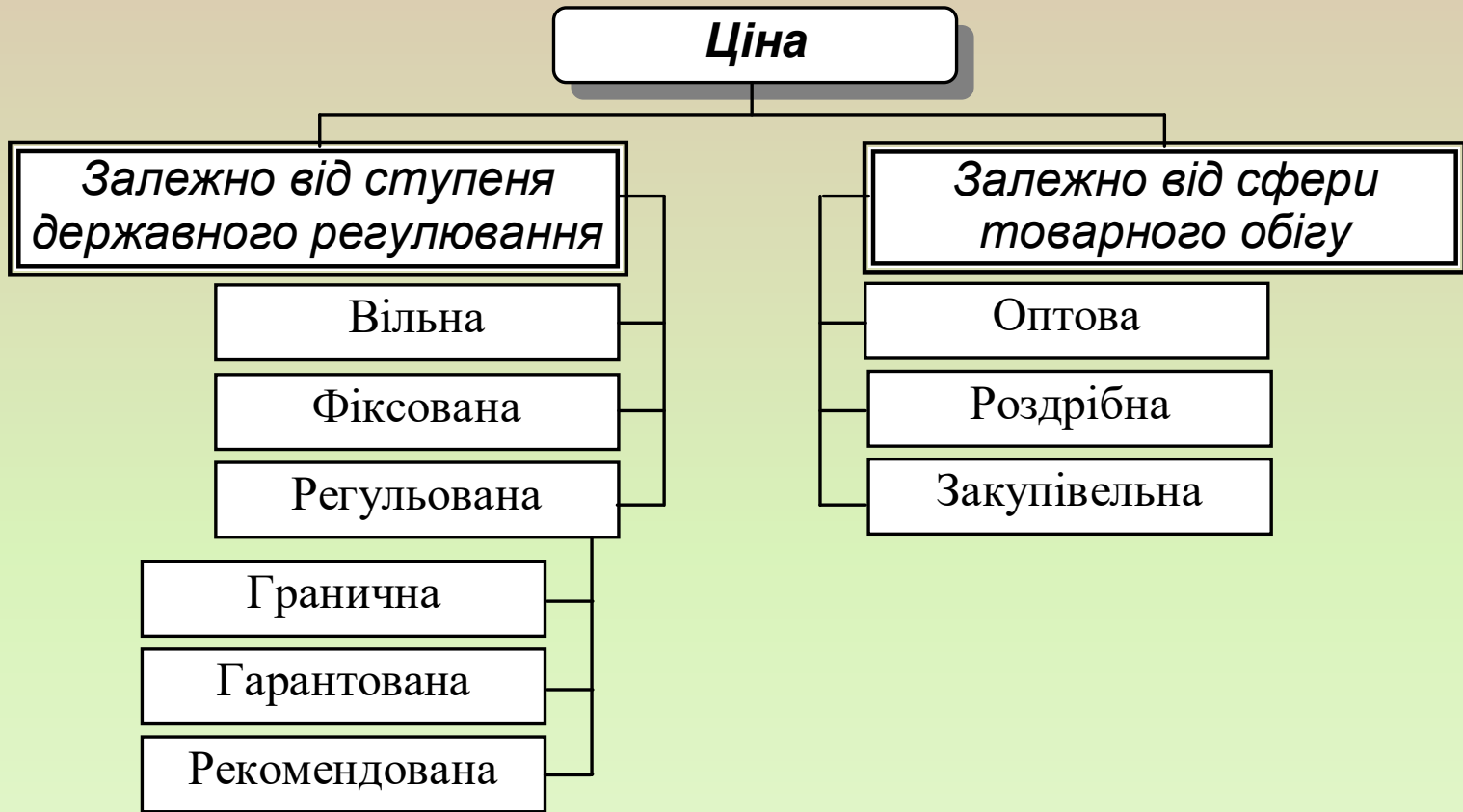

Рис. 6. Види цін

Вільними є ціни, які вільно формуються під впливом змін кон'юнктури ринку та на які прямо не впливають державні органи.

Фіксовані ціни – це ціни, які встановлюють на певному рівні, і змінити які можна тільки рішенням державного органу, що займається питаннями ціноутворення.

Регульовані ціни формуються під впливом коливань попиту і пропозиції, однак на них мають певний вплив державні органи ціноутворення.

Поділяються на:

- **граничні** – порогово високі ціни, за якими можна продавати продукцію;
- **гарантовані** – єдині для всіх виробників, за якими у них закупають продукцію;
- **рекомендовані** – передбачуваний розмір ціни на певний вид продукції, але рекомендації щодо ціни не є обов'язковими.

Оптова ціна – ціна продажу партії товару, яка надходить у торговий обіг у порядку оптової купівлі-продажу.

Роздрібна ціна – ціна продажу одиниці товару, який надходить у торговий обіг у порядку роздрібною купівлі-продажу.

Закупівельна ціна – ціна, яка встановлюється на сільськогосподарську продукцію, що придбається у сільськогосподарських товаровиробників.

Розрахунок ціни залежно від строку реалізації

1. Питома вага реалізованої частини товару (Т, %):

$$T = \frac{T_p}{T_z} \times 100 \%,$$

де T_p – вартість реалізованого товару (грн.);
 T_z – вартість закупленого товару (грн.)

2. Питома вага періоду, за який реалізована частина товару (t , %):

$$t = \frac{t_p}{t_n} \times 100 \%,$$

де t_p – період, за який реалізована частина товару (дні);

t_n – граничний строк зберігання (ефективної реалізації) даної партії товару (дні).

Розрахувавши наведені показники, можна зробити наступні висновки:

1) якщо $T > t$ – товари можуть бути реалізовані за встановленою ціною до закінчення строку придатності (строку рентабельної реалізації); значне перевищення T над t говорить про можливість підвищення ціни;

2) якщо $T = t$ – реалізація товару проводиться пропорційно строку придатності (рентабельної реалізації). У такому випадку необхідний постійний контроль за стабільністю реалізації;

3) якщо $T < t$ – товар не буде реалізований у межах строку придатності (рентабельної реалізації). Для попередження фінансових втрат необхідно зменшити ціну.

3. Оперативні процеси в магазині та правила торговельного обслуговування

**Порядок провадження торговельної
діяльності та правила торговельного
обслуговування на ринку споживчих товарів
№ 833 від 15.06.2006**

Національний стандарт України ДСТУ 4303-
2004 "Роздрібна та оптова торгівля. Терміни та
визначення понять"

Ці Порядок та правила визначають загальні умови провадження торговельної діяльності суб'єктами оптової торгівлі, роздрібною торгівлі і торговельного обслуговування споживачів (покупців), які придбавають товари у підприємств, установ та організацій незалежно від організаційно-правової форми і форми власності

Суб'єкти господарювання повинні забезпечити:

- відповідність приміщення (місця) для провадження діяльності у сфері торгівлі і ресторанного господарства необхідним санітарним нормам, а технічного стану приміщення (місця), будівлі та устаткування - вимогам нормативно-правових актів щодо зберігання, виробництва та продажу відповідних товарів, а також охорони праці;
- наявність на видному та доступному місці куточка покупця, в якому розміщується інформація про найменування власника або уповноваженого ним органу, адреси і номери телефонів органів, що забезпечують захист прав споживачів;
- розміщення ліцензії відповідно до встановлених законодавством вимог;
- продаж товарів та їх обмін згідно з установленими правилами і нормами.

Працівники суб'єкта господарювання зобов'язані забезпечити реалізацію прав споживачів, визначених Законом України "Про захист прав споживачів" (1023-12), виконувати ці правила та вимоги інших нормативно-правових актів, що регулюють торговельну діяльність.

4. Порядок реєстрації готівкових операцій

ЗАКОН УКРАЇНИ

**Про застосування реєстраторів розрахункових
операцій у сфері торгівлі, громадського
харчування та послуг
№ 265/95-ВР**

Реєстратор розрахункових операцій - пристрій або програмно-технічний комплекс, в якому реалізовані фіскальні функції і який призначений для реєстрації розрахункових операцій при продажу товарів (наданні послуг), операцій з торгівлі валютними цінностями в готівковій формі та/або реєстрації кількості проданих товарів (наданих послуг), операцій з видачі готівкових коштів держателям електронних платіжних засобів та з приймання готівки для виконання платіжних операцій.

До реєстраторів розрахункових операцій належать:

електронний контрольно-касовий апарат,
електронний контрольно-касовий реєстратор,
вбудований електронний контрольно-касовий
реєстратор,
комп'ютерно-касова система,
електронний таксометр, автомат з продажу товарів
(послуг) тощо

Фіскальні функції – здатність реєстраторів розрахункових операцій забезпечувати одноразове занесення, довготермінове зберігання у фіскальній пам'яті, багаторазове зчитування і неможливість зміни підсумкової інформації про обсяг розрахункових операцій, виконаних у готівковій і/або у безготівковій формі (із застосуванням платіжних карток, платіжних чеків, жетонів тощо), або про обсяг операцій з купівлі-продажу іноземної валюти.

Розрахункова операція – приймання від покупця готівкових коштів, платіжних карток, платіжних чеків, жетонів тощо за місцем реалізації товарів (послуг), видача готівкових коштів за повернений покупцем товар (ненадану послугу), а у випадку застосування банківської платіжної картки – оформлення відповідного розрахункового документа щодо оплати у безготівковій формі товару (послуги) банком покупця або, у разі повернення товару (відмови від послуги), оформлення розрахункових документів щодо перерахування коштів у банк покупця.

Книга обліку розрахункових операцій -
прошнурована і належним чином зареєстрована
в контролюючих органах книга, що містить
щоденні звіти, які складаються на підставі
відповідних розрахункових документів щодо
руху готівкових коштів, товарів (послуг)